

Vragen en antwoorden over het garantiepakket van de Europese Unie

Om hoeveel geld gaat het?

In eerste instantie komt er via de Europese begroting € 60 miljard beschikbaar voor leningen aan landen in financiële problemen. Lidstaten geven via hun aandeel in de Europese begroting hierop een garantie af. De eurolanden staan daarbovenop garant voor een bedrag van € 440 miljard euro. Beslissingen over het aanwenden van de € 440 miljard euro moeten door de lidstaten unaniem goedgekeurd worden. Er wordt pas een beroep op gedaan als de € 60 miljard is uitgeput. Het IMF zal deelnemen in alle financieringsprogramma's en het Europees geld met naar verwachting € 250 miljard aanvullen. Voor eurolanden die een beroep doen op de steunregeling gelden strenge voorwaarden. Deze worden samen met het IMF vastgesteld.

Waarom staan de eurolanden garant voor € 440 miljard? Waarom bijvoorbeeld geen 310 miljard?

Er was een aanzienlijk bedrag nodig om te laten zien dat we in staat zijn de financiële stabiliteit van het eurogebied te waarborgen en zo het vertrouwen in de euro te versterken. Er is toen € 440 miljard afgesproken. Dat is een stevig signaal naar de markt.

Wat zijn de consequenties voor de Nederlandse belastingbetaler?

De garantstelling heeft geen directe gevolgen voor de Nederlandse belastingbetaler. Nederland heeft zich garant gesteld voor maximaal € 26 miljard van de in totaal € 440 miljard. Nog niemand heeft aangegeven steun uit deze faciliteit nodig te hebben. Steun zal altijd gepaard gaan met hele strenge beleidsvoorwaarden. Dat geeft vertrouwen dat de leningen volledig worden terugbetaald. De garantie wordt pas ingeroepen als er onverhoopt uiteindelijk toch een gedeelte niet kan worden terugbetaald. Pas dan zullen er gevolgen zijn voor de Nederlandse begroting. De geschiedenis wijst uit dat de kans dat dit gebeurt zeer klein is.

Zijn we dit geld kwijt of krijgen we het terug?

Er is nu nog geen geld geleend. De eurolanden hebben garantieruimte gecreëerd, zodat landen als ze in nood komen leningen kunnen krijgen. Als landen geld lenen kan dat alleen als zij stevige maatregelen treffen die ertoe leiden dat hun financiën dusdanig op orde komen dat zij in de toekomst de lening kunnen terugbetalen. Er wordt regelmatig gecontroleerd of zij de maatregelen doorvoeren zoals is afgesproken. Ervaringen uit het verleden met programma's waar het IMF bij betrokken is, zijn bijzonder positief.

Is dit alles of kan het zo zijn dat wij nog meer moeten betalen?

Het totale garantiepakket is enorm ruim bemeten. Dat is gedaan om het vertrouwen in de markt te herwinnen. Het pakket is voldoende gebleken om de ontstane paniek weg te nemen.

Wie mogen er gebruik maken van dit pakket?

De €60 miljard is beschikbaar voor alle lidstaten van de Europese Unie. De €440 miljard komt alleen beschikbaar voor de eurolanden.

Hoe kunnen de landen gebruik maken van dit pakket?

Een lidstaat kan zich melden. Het IMF en de Commissie zullen vervolgens een beoordeling maken van de aanvraag. Voor wat betreft het Europese geld, wordt eerst de €60 miljard uit de Europese begroting aangesproken. Over toekenning hiervan beslist de Raad met gekwalificeerde meerderheid. Pas als deze faciliteit is uitgeput, komt de garantiefaciliteit van €440 miljard in beeld. Beslissingen over het aanwenden hiervan moeten door de lidstaten unaniem goedgekeurd worden. Het kabinet zal de Tweede Kamer informeren als er uit deze faciliteit leningen verstrekt worden.

Welke eisen worden er gesteld aan landen voor ze het geld krijgen? Kunnen deze landen gewoon door gaan met uitgeven?

Een land moet zeer stevige maatregelen treffen om in aanmerking te komen voor geld. Het IMF en de betrokken Europese instellingen bepalen welke specifieke maatregelen een lidstaat moet nemen en houden toezicht op de uitvoering van deze maatregelen.

Wat is er afgesproken over het op orde brengen van de overheidsfinanciën?

Er zijn hier in Europees verband duidelijke afspraken over gemaakt. Afgesproken is dat alle lidstaten de maatregelen nemen die nodig zijn om hun overheidsfinanciën binnen de gestelde deadlines weer op orde te brengen en dat de begrotingsafspraken in de toekomst beter worden nagekomen. Inmiddels hebben Portugal en Spanje reeds toegezegd in 2010 en 2011 aanvullende maatregelen te zullen nemen om hun tekort terug te brengen. Zij zullen die in de Ecofin Raad van 18 mei presenteren.

Wat is de rol van de Tweede Kamer?

De Tweede Kamer heeft in het debat van 11 mei jl. ingestemd met het stabiliteitsmechanisme. De minister van Financiën heeft daarbij toegezegd dat wanneer hij in Europa een besluit moet nemen over een aanvraag, hij hierover de Tweede Kamer tijdig zal informeren.

Wat is de rol van het Internationale Monetaire Fonds (IMF)?

Eventuele steun aan eurolanden gaat altijd via een gezamenlijk programma met het IMF. Het IMF bepaalt met Commissie en ECB welke maatregelen een lidstaat moet nemen om een beroep op het geld te kunnen doen en houdt toezicht op de daadwerkelijke uitvoering van deze maatregelen. Hier heeft Nederland zich sterk voor gemaakt.

Wat is de rol van de Europese Centrale Bank bij dit pakket?

De Europese Centrale Bank is niet betrokken bij dit pakket. Wel zal de ECB betrokken zijn bij het opstellen en monitoren van de beleidscondities. Vanwege de grote onrust op de markt heeft ook de ECB maatregelen aangekondigd die ervoor moeten zorgen dat de financiële markten weer goed functioneren en er voldoende geld beschikbaar is.

Is het niet beter voor Nederland om uit de euro te stappen?

Nee, Nederland is een van de meest open economieën ter wereld en hebben als exportland, juist veel baat bij de euro. Het is maar de vraag of we de bankencrisis van 2008 door hadden kunnen komen als we de gulden hadden gehad.

Denkt u dat de Nederlandse bevolking hiermee zou instemmen als u het ze vraagt?

Alle plannen om de financiële stabiliteit in de eurozone te versterken zijn in het algemeen belang. Niets doen is niet goed voor Nederland, want heeft grote risico's voor de Nederlandse economie en de Nederlandse financiële sector. Inmiddels heeft de Tweede Kamer met ruime meerderheid ingestemd met dit pakket.

Kunnen eurolanden failliet gaan?

Landen die een hoge schuld hebben, kunnen uiteindelijk zodanig in de problemen komen dat zij hun schuld niet meer kunnen terugbetalen. De acties van de afgelopen weken zijn er op gericht geweest de zorgen daarover weg te nemen. Het totale garantiepakket is enorm ruim bemeten om het vertrouwen in de markt te herwinnen. Door het instemmen met dit pakket hebben de landen van de Europese Unie laten zien dat zij geen landen failliet zullen laten gaan en dat zij staan voor een sterke euro.

Is deze situatie te vergelijken met het bankroet van Californië in het verleden?

We kunnen de situatie in de VS en Europa niet met elkaar vergelijken. In de eurozone is sprake van een unie van soevereine staten. In deze unie hebben landen afspraken met elkaar gemaakt om de negatieve effecten van eigen beleid op andere lidstaten zoveel mogelijk te beperken. We hebben gezien dat als landen zich niet houden aan de afspraken, zij daarmee naast zichzelf ook de rest van de eurozone kunnen treffen. Dat is het geval als de stabiliteit van de eurozone in gevaar dreigt te komen. Het is nodig dat naleving van de afspraken wordt verstevigd; daarmee gaan we voortvarend aan de slag.

Wordt er iets gedaan aan de speculanten die dit soort crises gebruiken om rijk te worden?

Op de zeer korte termijn heeft het garantiepakket van dit weekeinde ertoe geleid dat de speculanten verkeerd hebben gegokt en dus verloren. We moeten onderzoeken of er aanvullende maatregelen nodig zijn om speculanten aan te pakken. In Nederland is de AFM gevraagd om te onderzoeken of er aanvullende maatregelen mogelijk zijn om speculanten aan te pakken. Dit moet ook in internationaal verband en daarom vraagt Nederland aan de Europese Commissie om met voorstellen te komen om daar waar er van misbruik sprake is, dit aan te pakken.

Kan een verbod op 'short selling', het speculeren op prijsdalingen van waardepapier of aandelen?

Nationaal hebben we daar de regels voor op orde. Wel is het belangrijk om vast te stellen dat dit vooral een taak is van de toezichthouder. De AFM heeft tijdens de kredietcrisis de bevoegdheid gekregen om tijdelijk maatregelen te treffen. Als daar aanleiding voor is kan AFM verbod uitvaardigen. Er zijn nu wel verschillen internationaal. Daarom is het belangrijk om op Europees niveau afspraken te maken.

Hoe werkt de garantstelling/het SPV

We hebben in Europa een pakket in 2 stappen. Allereerst is €60 miljard geld beschikbaar van de Europese begroting. Als er een financieringsprogramma komt, doet ook het IMF fors mee. Daarbovenop hebben we een garantiefaciliteit van €440 miljard euro. Daarvan staan de contouren al vast. De uitwerking van nadere details gebeurt in de komende weken.